

רצון מלפניך ה' אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידנו. התחיל למוד אומר: ברוך השולח ברכה בכרי הזה. מדד ואחר כך בירך הרי זו תפלת שוא". וכך הכריעו להלכה הרמב"ם בהלכות ברכות (י, כב). והשו"ע (רל).

בהמשך המסכת (יט,א) דנים מתי אין להתענות על הגשמים ורב נחמן אומר שאם הגידולים החלו לנבוט ואז יבשו אין מתריעים, ומסביר רש"י כי זוהי תפילת שווא. וכך נפסק ברמב"ם בהלכות תעניות (ב,טז) ובשו"ע (תקעה,ח).

בשערי תשובה על השו"ע (קפו) פוסק: "אבל צריך לזהר מלהתפלל שיעשה לו נס היוצא מדרך טבע העולם". ובוודאי דברים אלו נובעים מתוך ההבנה של תפילת שווא שהוצגה לעיל.

הגרי"ז (בחידושיו לתורה, יא) מבאר לאור יסוד זה את דברי רש"י שלפיהם אברהם התפלל רק על עצמו ולא על שרה. אברהם לא התפלל על שרה שתוכל ללדת, מפני ששרה היתה אילנית (כלומר לא היה לה רחם) וכדי ששרה תוכל להוליד צריך היה לברוא אצלה בריאה חדשה של בית ולד וע"ז הרי לא שייך להתפלל. לעומת זאת אצל אברהם כל העיכוב אצלו היה רק הזקנה... "ומשום כך התפלל אברהם רק על עצמו ולא על שרה דעליה היתה זאת תפילת שוא".

על פי דבריו ניתן לומר שתפילה על מי שמת מוות מוחי תהיה אסורה, משום שהאפשרות שהמוח ישוב לתפקד אינה קיימת, ממש כשם שאבר חדש לא יכול לצמוח.

לאור כל האמור לעיל: מכיוון שמוות מוחי הוא בלתי הפיך ואין מציאות של חזרה ממוות מוחי, כל המתפלל על חולה במצב של מוות מוחי שיתרפא הרי הוא בכלל תפילת שווא לכל הדעות.

הרב רא"ם הכהן:
Reem.hacohen@gmail.com

PRAYER FOR A BRAIN DEAD PERSON

Question: Is praying for someone who is brain dead a prayer in vain?

We quote the definition of brain death from an article written by Professor Avraham Steinberg (from his book Determining the Moment of Death): "Brain death is the determination of the moment where there is no brain activity and respiratory impulse, it is determined by a series of exams... determining brain death according to neurological criteria is defined as the complete, total and irreversible function of the brain, including the brain stem." Let us add that brain death is different, of course, from a person in a coma who - although he does not function, and in some cases does not breathe on his own - his brain still functions and there is hope for bodily recovery in certain cases.

The halachic decisors are divided as to whether or not brain death is death. As is known, a majority of decisors have defined brain death as halachic death and they rule that it is permissible and even a mitzvah to donate the deceased's organs in order to save lives. Among those who decided this way we might mention Rabbi Moshe Feinstein, Rabbi Shlomo Goren, Rav Shaul Yisraeli, Rabbi Avraham Shapiro, Rabbi Mordechai Eliyahu, and other great decisors.

However, in regards to our question, it is exceedingly clear that even who do not view brain death as halachic death would admit that a prayer on behalf of such an afflicted person to recover is a prayer in vain.

This claim stems directly from the definition of a prayer said in vain. We are taught in Mishnah Berachot (Chap 9): "He who cries out about the past is offering a prayer in vain. How is this? If a man's wife is pregnant and he prays, 'Let it be your will that my wife give birth to a boy' - this is a prayer in vain. If he was travelling and he heard a crying out from the city, and he says, 'May it be your will that those crying out not be a member of my family' - this is a prayer in vain." In the Talmud in Tractate Ta'anit (8,2) a number of braitot are quoted to the effect that "Blessing only works on something which is hidden from the eye," that is to say, it is only possible to pray for God's help only regarding something that has not already occurred, as is clear from the following example: "The Rabbis taught: he who goes to

תפילה לרפואת מת מוחי

שאלה: האם תפילה לרפואת מי שמצוי במצב של מוות מוחי הינה תפילת שווא?

נביא את הגדרת המוות המוחי ממאמר של פרופסור אברהם שטיינברג (מובא בספר קביעת רגע המוות): "מוות מוחי, הינו קביעת רגע מותו של האדם לפי קני מידה של היעדר פעילות מוחית ונשימתית, נקבע על ידי סדרה של בדיקות... קביעת רגע המוות על פי קנה מידה מוחי מוגדר כאיבוד מוחלט, מלא ובלתי הפיך של פעילות המוח, כולל גזע המוח". נוסף, שמוות מוחי נבדל, כמובן, ממי ששרוי בתרדמת (קומה) שלמרות שאינו מתפקד, ולעיתים אינו נושם בכוחות עצמו, הרי שמוחו עדיין פועל ויש תקווה שבמצבים מסוימים גופו ישוב לתפקד.

נחלקו הפוסקים האם מוות מוחי הינו מוות. כידוע רבו הפוסקים שהגדרו מוות מוחי כמוות גמור מבחינת ההלכה ומותר, ואף מצווה, לתרום את אבריו של המת להצלת חיים. בין המכריעים כך נזכיר את הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, הגר"ש גורן זצ"ל הגר"ש ישראלי זצ"ל, הגר"א שפירא זצ"ל, הגר"מ אליהו זצ"ל ועוד מגדולי הפוסקים.

ברם, ביחס לשאלתנו נראה להלן כי ברור בעליל שגם מי שלא סובר כי מוות מוחי הינו מוות, יודה שתפילה על חולה כזה שיתרפא הינה תפילת שווא.

עניין זה נובע ישירות מתוך הגדרת תפילת שווא. שנינו במשנה בברכות (פ"ט): "הצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא. כיצד היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא היה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר ואמר יהי רצון שלא יהיו אלו בני ביתי הרי זו תפלת שוא". בגמרא במסכת תענית (ח,ב) מובאות ברייתות על כך ש"אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין", כלומר אפשר להתפלל לסייעתא דשמיא רק לגבי מה שעדיין לא נעשה, כפי שברור מהדוגמה הבאה "תנו רבנן: הנכנס למוד את גרנו אומר: יהי

measure his threshing may say, 'May it be your will before you, Lord our God, that you send blessing to the work of our hands.' If he has already begun measuring, he may say, "Blessed is He who sends blessing in this pile [of grain]." If he measured first and then says the blessing, it is a prayer in vain." Thus ruled the Rambam in Laws of Blessings (10, 22) and the Shulchan Aruch (230).

Further on in the tractate (19a) they discuss at what point no longer to fast for rain, and Rav Nachman says if the vegetation began to sprout and then dried up we don't call out to God. Rashi explains for this is because it is a prayer in vain. Thus also rules Rambam in Laws of Fasting (2, 16) and in the Shulchan Aruch (575.8).

The Shaarei Teshuva on the Shulchan Aruch (187) rules: "But one must be careful to avoid praying for a miracle which would be unnatural." And certainly these things stem from the understanding of prayer in vain that was presented above.

The Griz (R. Yitzhak Zeev Soloveichik; Glosses on the Torah, 11), in light of this principle, explains the words of Rashi, according to which Abraham prayed just for himself and not for Sarah. Abraham did not pray for Sarah that she be able to conceive because she was an ayonit (i.e., she had no womb) and in order for her to give birth she would have to grow a new womb and this is not a matter for prayer. In contrast, for Abraham, the only thing inhibiting him was old age... "Because of this Abraham prayed just for himself and not for Sarah because for her it would have been a prayer in vain."

According to his words, it's possible to say that it should be forbidden to pray for [the recovery of] a person who is brain dead because no possibility exists for the brain to recover function, in the exactly same way that a person cannot sprout a missing limb.

In light of everything said above, since brain death is irreversible and recovery from brain death is not something that happens in reality, anyone who prays for the recovery of a person in a state of brain death should be categorized as one offering a prayer in vain according to all opinions.

Rabbi Re'em Hachohen
Reem.hacohen@gmail.com